

Kringblad

JAARGANG 19, NUMMER 1 - PASEN 2010

GRATIS PERIODIEK CONTACTBLAD VAN DE GEBEDSKRING SINT JAN
VAN HET BISDOM 'S-HERTOGENBOSCH

“Dat ze allen één zijn. Zoals U, Vader, in Mij bent en Ik in U, zo moeten zij in Ons zijn, zodat de wereld kan geloven dat U Mij heeft gezonden.”

(Joh. 17, 21)

COLOFON

Het kringblad is een gratis uitgave van de gebedskring Sint Jan voor roepingen in het bisdom 's-Hertogenbosch.

Het verschijnt met Kerstmis, met Pasen en in de zomer.

REDACTIE:

Matthijs van Dorp
(3^e jaars priesterstudent)

Peter Koen
(3^e jaars priesterstudent)

SECRETARIAAT:

Papenhulst 4,
5211 LC 's-Hertogenbosch
Telefoon: 073-6123055
Fax: 073-6145315
e-mail: info@sint-janscentrum.nl
website: www.sint-janscentrum.nl
www.sonnius.nl

Men is vrij om artikelen met bronvermelding over te nemen in parochiebladen etc.

Gelieve persoonsmutaties ook door te geven aan het secretariaat van de gebedskring.

Retourzendingen worden uit het bestand verwijderd.

*Nieuwe leden zijn altijd welkom!
Schroom dus niet om mensen te vragen om te bidden voor roepingen!*

IN DEZE EDITIE

Voorwoord	3
De Liturgie	4
<i>Mgr. Drs. A.L.M. Hurkmans</i>	
Roepingengebed	6
Intiemer en intens	7
<i>C. van Buijtenen, pr.</i>	
De deelname aan de liturgie.....	10
<i>Mag. Dr. J.L.W.M. Hermans</i>	
Cantare amantis est	14
<i>B. Suijkerbuijk</i>	
Gebed voor het priesterjaar	17
In Memoriam.....	18
Roepingenreis 2010	19

AFBEELDING OP VOORPAGINA:

"Liturgie" - Icoon door Michael Damaskenos, 16e Eeuw, Kreta - Foto door P. Vasiliadis

FINANCIËLE ONDERSTEUNING VAN DE PRIESTER- EN
DIAKENOPLEIDING VAN HET BOSSCHE BISDOM:

R.K. Instelling Sonnius te 's-Hertogenbosch
Nederland: banknummer: 22.52.03.022
België: banknummer: 521-0053201-65

Sonnus
Priesterfonds
's-Hertogenbosch

VOORWOORD

De Heilige Liturgie van de Katholieke Kerk... Jammer genoeg is ze vaak het onderwerp van emotionele en hoogoplopende discussies. Voordat men het beseft, bevindt men zich in een wespennest van polemiek en partijkiezerij. Of het nu gaat over de keuze en de vorm van muziek, de hand- of tongcommunie, de liturgische kleding van zowel de priester als de misdienaars, het wel of niet aanhangen van de Tridentijnse vorm... iedereen schijnt zo zijn voorkeur te hebben en is bereid zijn (al dan niet op gedegen kennis gebaseerde) standpunt(en) met hand en tand te verdedigen.

Waarom..? Zou men zich kunnen afvragen. Waarom is nu juist op dit vlak zoveel gesteggel? Komt dit misschien doordat de liturgie de diepste kern van de mens en het mens-zijn aanraakt of zijn wij door de jaren heen (net als de goed bedoelende Farizeeën en Sadduceeën) meer gefocust geraakt op de regeltjes dan op hetgeen (lees: "Degene") waar het werkelijk om gaat?

Hoort onze Christelijk levenswandel niet juist het lichtende getuigenis van de alles-overwinnende kracht van Gods Liefde te zijn? Is nu juist de liturgie, en met name de Heilige Mis, niet bron én hoogtepunt van ons Christelijk leven? Zou de liturgie dan niet juist bij uitstek moeten getuigen van nederige, tolerante en liefdevolle eenheid die wij in Christus genieten?

Er zijn tal van hypothesen en verklaringen aan de lijst toe te voegen, maar één ding is duidelijk; de liturgie en veranderingen binnen de liturgie laten de meesten van ons niet koud.

Reden genoeg voor ons om een editie te wijden aan dit zo belangrijke aspect van de Katholieke Kerk.

Wij hopen dat deze editie u bevalt en maken tevens gebruik van de gelegenheid om u te danken voor de vele steunbetuigingen, uw (voor ons zo belangrijke) donaties en vooral ook uw gebed voor de seminaristen (en leiding!) van het Sint-Janscentrum.

Wij wensen u Gods Zegen en een Zalig Pasen!

De Redactie.

DE LITURGIE

De liturgie concentreert zich rond het vieren van het Paasmysterie. De Heilige Eucharistie is de bron en het hoogtepunt van het leven van de Kerk. Daarom is het van groot belang dat de viering van de Eucharistie met grote zorgvuldigheid wordt voorbereid, wordt gevierd en dat de christenen ook leren leven vanuit de Eucharistie. In relatie met de Eucharistie viert de Kerk de andere sacramenten en bidt zij het getijdengebed. Het is allemaal liturgie. God geeft zich in de Kerk aan de gelovigen, deze ontvangen van Hem het goddelijk leven en vieren hun band met God en met elkaar. De Kerk heeft de opdracht er voor te zorgen dat de gelovigen haar "Bronnen", de Eucharistie en de andere sacramenten, voldoende kennen, de Kerk zal er verder op letten dat haar "Bronnen" vruchtbaar kunnen zijn in het leven van haar gelovigen en tenslotte zal de Kerk haar "Bronnen" zuiver bewaren om deze door te kunnen geven van generatie op generatie.

Doorheen het leven van de Kerk en van de gelovigen blijft het nodig voortdurend onderricht in het geloof te geven en te ontvangen. Algemene catechese, sacramentele catechese, liturgische catechese en catechese die handelt over het concrete leven van een christen. Het is belangrijk de samenhang te laten zien. In alles heeft de Heilige Schrift een belangrijke plaats. Het is vruchtbaar aan te sluiten bij het Kerkelijk Jaar. Men kan eveneens heel zinvol verwijzen naar de belangrijke scharnierpunten in het menselijk leven. Verder houdt men natuurlijk de klassieke indeling van de catechese aan: de Twaalf Artikelen van het Geloof, de zeven Sacramenten, de Tien Geboden en het Gebed. Een goede catechese is nodig om goed voorbereid te zijn op het vieren van de liturgie.

Liturgie mag niet los staan van het christelijk leven. Als christen heb je een band met God en met je medemensen. In die band deel je met elkaar het leven. Het is je roeping, je levensopdracht om je "relationeel" te realiseren in een christelijk leven. Op die wijze ben je op weg naar het huis van de Vader. Je toont geloof in het leven van alle dag. Je dient je medemensen en bent behulpzaam bij het opbouwen van een rechtvaardige samenleving. Je toont je bezorgd voor de zwakke mensen in je omgeving en zet je in voor het grote geheel. Als het nodig is weet je vergeving te schenken en te vragen. Vanuit het regelmatig deel nemen aan het Kerkelijk leven vernieuw je telkens je relatie met God en met je medemensen. Iedere dag sta je vanuit het leven dat je door de Kerk van God ontvangt weer moedig en inspirerend in het leven. Je hebt een goed oordeel over goed en kwaad. De heiligen zijn belangrijke voorbeelden.

De Kerk moet haar “Bronnen” zuiver bewaren. De priesters hebben hierbij een belangrijke taak. Zij beheren de kerken, heilige plaatsen, waar Jezus in het tabernakel woont. De stilte, de waardigheid en de schoonheid van de ruimte schenken eerbied. Wanneer de priester zich daar naar gedraagt zullen de gelovigen het van hem overnemen. Bij het vieren van de liturgie zal de priester steeds de wil hebben te doen wat de Kerk vraagt dat hij doet. Het gaat niet om hem, niet om wat hij mooi vindt, het gaat om het handelen van God door de Kerk. Het gebruiken van de liturgische boeken, met haar aanwijzingen, zorgt er voor dat de vierende gemeenschap blijft in de Kerk en haar heilige opdracht vervult. Het is geen mensenwerk. Het is belangrijk bewust te staan in de traditie van de Kerk en deze bewust gestalte te geven. Verder zal op de momenten die daarvoor aangewezen zijn de brug geslagen worden naar het: “kennen” van het geloof en naar het: “leven” van het geloof. Liturgie blijft geen eiland. Men zal in iedere liturgische viering ook verwijzen naar andere sacramenten en naar het getijdengebied om de gelovigen te laten participeren in het geheel van het christelijk leven. De Hoogfeesten en de Feesten geven structuur aan de liturgie. Het is belangrijk dat zij allen gevierd worden met de nodige aandacht voor de heiligen.

Vanuit de liturgie is het goed te zien hoe belangrijk de priester is voor de Kerk. Het gaat niet om hém, maar hij vervult een belangrijk dienstwerk in de Kerk. Daarom vraag ik u, lezers van het “Kringblad”, te blijven bidden om roepingen tot het priesterschap en om daarbij de priesters die werken in het dienstwerk van de Kerk niet te vergeten. Op weg naar Pasen zullen we samen met Maria onder het kruis staan, zullen we samen bij het lege graf staan en zullen we samen onder de tekenen van brood en wijn, die de Heer ons gaf, zijn sterven en verrijzen vieren. Hierdoor ontvangen wij zelf het onderpand van eeuwig leven en gesterkt met de gave van de Heilige Geest zullen wij door ons leven Christus verkondigen in de wereld. U allen wens ik een Zalig Paasfeest.

Drs. A.L.M. Hurkmans
Bisschop van 's-Hertogenbosch

ROEPINGENGEBED

Zoon van God,
door de Vader gezonden naar
de mensen van alle tijden en
op elk deel van de aarde!

We roepen U aan op voorspraak van Maria,
Uw Moeder en de onze:
moge het de Kerk
niet ontbreken aan roepingen,
speciaal hen die zich op bijzondere wijze
toewijden aan Uw Koninkrijk.

Jezus, enige Redder der mensheid!
We bidden tot U voor onze
broeders en zusters die
“ja” hebben gezegd op
Uw oproep tot het priesterschap,
tot het gewijde leven en
tot het zendingswerk.

Moge hun levens dagelijks vernieuwd worden
om zo een levend Evangelie te worden.

Barmhartige en heilige Heer,
zend steeds nieuwe werkers
voor de oogst van Uw Koninkrijk!

Help hen die U roept,
U in onze tijd na te volgen;
Uw gezicht te beschouwen,
mogen zij met vreugde beantwoorden
aan de wonderbare zending
die U aan hen toevertrouwd hebt
voor het welzijn van uw volk
en van alle mensen.

U die bent onze God en leeft en regeert,
met de Vader en de Heilige Geest,
tot in eeuwigheid. Amen.

*Uit het Vaticaan, 23 november 2003
Paus Johannes Paulus II*

INTIEMER EN INTENS

Moeilijk, vindt U niet, om met hart en ziel de liturgie van de Kerk te blijven vieren als u er links en rechts, voor u en achter u zoveel mist? Dat is alles behalve “intiem en intens”, woorden die de redactie van het Kringblad bij mij neerlegde als vraag: “Hoe kunnen wij intiemer en intenser de Liturgie beleven?” Spontaan moest ik denken aan die zaterdagavond in de winterse sneeuwtijd. We waren in de grote Petruskerk maar met heel weinig gelovigen. Er stond een “stille Mis” op het liturgisch rooster, zonder zang of orgelspel. Tweeëntwintig mensen verspreid in een grote lege kerk. Ik vroeg hen vlak voor de Mis zou beginnen om allemaal te verhuizen naar de ‘dagkapel’ – een met gordijnen afgeschermdde plek in de kerk – waar door de week de dagelijkse eucharistieviering plaats vindt. Zo gezegd, zo gedaan. De koster bracht de altaarbenodigdheden even over terwijl ik me in de sacristie met de liturgische gewaden bekleedde. En inderdaad: het voelde meteen anders. In plaats van met weinigen in een lege kerk, zaten we ineens met diezelfde groep in een goed gevulde kerk. Een gevoel – zo bleek achteraf – dat iedereen had gehad. En ook het feit dat ieder nu een heel stuk dichterbij het altaar zat, maakte dat de viering bewuster en meer betrokken werd meegevierd.

Maar is dat nu wat de redactie bedoelt met de vraag “hoe wij intiemer en intenser de liturgie kunnen vieren”? Ten dele wel, denk ik, maar het gaat over meer. “Intiem en intens” gaat ook over ieders binnenkant: over je geloofsbeleving en je persoonlijke relatie met Christus als voornaamste motief om deel te nemen aan de maaltijd van de Heer! In deze dagen rond Pasen worden we eraan herinnerd. De veertigdagentijd gaf ons ruimschoots de kans het hart “te verheffen” – zoals dat in elke preefatie genoemd wordt – en weer meer “met ons hart bij de Heer” te zijn. Een mooie voorbereiding op het “houden van je Pasen”: gebruik maken van het Sacrament van Boete en Verzoening, en zo intenser en intiemer deelnemen aan de vieringen van de Goede Week waarin wij met Jezus sterven aan de oude mens om met Jezus ook te verrijzen tot nieuw en meer met God verbonden leven.

Neem nou de Palmzondag. Als Kerk spelen we zijn intocht na, maar het is méér dan spelen. In een heilige liturgie trekken we Hem tegemoet en Hij trekt in ons binnen, in zijn eigen Lichaam, de Kerk. En tegelijkertijd luisteren we naar het evangelie van zijn lijden om ons te realiseren dat Hij in onze gemeenschap binnenkomt om ons te heiligen. Hij gaat in zijn liefde voor de zijnen tot het uiterste. Hij weet Zich door de Vader aan ons gegeven: zozeer heeft God de wereld liefgehad...

Maar Hij láát zich dan ook geven, sterker nog: Hij geeft Zichzelf tot in zijn dood aan het kruis om als dienstknecht van Gods barmhartigheid de zonden uit ons midden weg te dragen en ons, verzoend met God, te doen opstaan tot nieuw leven uit kracht van zijn Verrijzenis in ons midden.

“Dienstknecht van Gods barmhartigheid” dat zijn ook de priesters die in de Chrismis rond hun bisschop samenkomen om krachtens de zalving die zij van Christus ontvingen opnieuw toegerust te worden met de genademiddelen die hen tot die dienst in staat stellen: de olie van de doopleerlingen, het heilig Chrisma voor het sacrament van het vormsel en van de wijding, en de olie van de zieken.

Op de avond van Witte Donderdag ontvangen zij uit de handen van de verzezen Jezus opnieuw de opdracht om, hetgeen Jezus zelf door hun bediening doet voor zijn Kerk, dat mee te blijven doen in vereniging met Hem: “Doet dit tot mijn gedachtenis”. De woorden van de Heer: “Neemt en eet hiervan gij allen, want dit is mijn Lichaam dat voor u gegeven wordt”, en “Neem deze beker en drinkt hier allen uit. Want dit is de beker van het nieuwe, altijddurende Verbond. Dit is mijn Bloed dat voor u en voor velen wordt vergoten tot vergeving van de zonden” – die woorden krijgen die avond een bijzondere geladenheid, en we beseffen dat Hij, door zich zo tot in de dood te geven voor ons, ons opbouwt tot zijn Lichaam dat Hij wil bezielen met zijn heilige Geest.

De vrijdag van gebed en geduld, de Goede Vrijdag volgt. Nee we vieren geen Eucharistie. Die maken we immers niet zelf. Die heeft de kracht nodig van Jezus' dood en zijn verrijzenis. We ondergaan veeleer zijn dood voor ons en in ons, in de traditionele kruiswewoefening, en in de liturgie van Jezus' lijden en dood. Zo bidden wij ons door deze nacht van lijden en sterven heen. We houden de nacht van het geloof uit om ons van binnen te laten zuiveren voor de ervaring van zijn verrijzenis. En we mogen ons in deze louterende gebedsvolharding voeden met het Lichaam van de Heer zoals dat op Witte Donderdag ons geschonken werd en dat we hebben bewaard.

Op zaterdagavond, de vooravond van Pasen komen wij bijeen voor een wake van gebed en zang om gelovig met Jezus mee te verrijzen uit de dood. Het licht van zijn verrijzenis brengt ons als Kerk bijeen, de woorden van de heilige Schrift verlichten ons geloof, plechtig hernieuwen wij onze doopbeloften en gaan het Verbond met Hem aan, om tenslotte in de viering van de heilige geheimen de Verzezen Jezus te begroeten en ons door Hem te laten voeden en opvoeden tot zijn Lichaam, de herboren en vernieuwde Kerk.

Op Paaszondag komen we nog eens bijeen, lezen plechtig het evangelie van het geopende en lege graf en vieren de Eucharistie waarin wij als het Lichaam van de Verrezen Heer ons aansluiten bij zijn liefde tot het uiterste. Met Hem bieden wij ook onszelf aan als offergave aan de Vader en ontvangen in de heilige communie onze verbondenheid met de verrezen Jezus en met elkaar in een heilige communio terug. Namens ons allen tenslotte roept de opvolger van Petrus in een plechtige “Urbi et Orbi” zegen het uit in talloze talen: “Christus is verrezen en daarvan zijn wij opnieuw de getuigen geworden...”

Deze hele beweging van liefde ligt samengebond in elke Eucharistie, in elke viering van het heilig Misoffer. De zondagse eucharistieviering is als een wekelijks klein Pasen. En ja, het mag dan zijn dat de doordeweekse eucharistie, met slechts een paar mensen gevierd, om een kleinere ruimte en grotere nabijheid vraagt om intiemer en intenser gevierd te worden, toch geldt evenzeer dat de kleine groepen, die her en der in lege kerken de intensiteit en de intimiteit van de gezamenlijkheid beginnen te missen, het best bijeen gebracht kunnen worden op plaatsen van hoop, om er door elkaar gesterkt intenser en intiemer te kunnen ervaren dat zij het Lichaam mogen zijn van de verrezen Heer!

Dat is wat onze Bisschop voor ogen staat, sinds hij in het jaar van zijn bisschopswijding (1999) mocht deelnemen aan de Europasynode over “de hoop”, ter voorbereiding van het grote jubileum dat in 2000 is gehouden! Sindsdien is dat zijn inzet: voorgaan naar de toekomst en de gelovigen oproepen geen angst te hebben maar zich te verzamelen op plaatsen van hoop om daar te leren op intenser en intiemer manier geloofsgemeenschap te worden, liturgie te vieren en in christelijke liefde teken van hoop te zijn in donkere dagen!

*C. van Buijtenen, pr.
Pastoor te Oisterwijk*

DE DEELNAME AAN DE LITURGIE

Een van de belangrijke accenten in de uitvoering van liturgievernieuwing, waartoe het Tweede Vaticaans Concilie in 1963 besloot, was de actieve deelname van alle gelovigen aan de Eucharistie. Niet alleen de gewijde bedienaren vervullen een actieve rol in de liturgie, maar ook alle gedoopte gelovigen. Meer dan ooit na de christelijke oudheid zou er ruimte worden gegeven om de hele christengemeenschap daadwerkelijk bij de eredienst te betrekken, waardoor ze niet als toeschouwers erbij zouden zijn, maar als gelovigen die in woord en daad betrokken zijn bij de viering.

Door de snelle invoering van de volkstaal zouden de gelovigen meer dan in de voorafgaande eeuwen de rijkdom van de liturgische teksten kunnen verstaan; door de gezangen in de volkstaal konden de gelovigen voortaan delen in de voltrekking van de liturgie zelf, waar deze gezangen voordien eerder vroomheidsliederen waren die niet de liturgische teksten zelf mochten bevatten. Waar voorafgaand aan Vaticanum II de priester veel teksten alleen en in stilte of met gedempte stem bad, terwijl het antwoorden op de gebeden en begroetingen een taak van de misdienaar was, zou sindsdien de liturgie meer dan vroeger voltrokken worden als een dialoog tussen de priester en het aanwezige volk in al diens schakeringen. Het priesterkoor werd tot altaarruimte, waarin verschillende personen - gewijd of niet gewijd - aanwezig waren om specifieke taken en ambten te vervullen.

De ironie van de geschiedenis lijkt te zijn, dat vanaf het moment van de grotere mogelijkheden tot actieve deelname van het volk aan de liturgie, in onze streken een radicale secularisatie leidde tot een getalsmatig steeds geringer aantal gelovigen dat aan de zondagsviering deelneemt (van 64 % in 1966 naar 8% in 2006). En bovendien zou - zowel in eigen land als vanuit het centrum van de wereldkerk - vaak bezwaar worden aangetekend tegen tal van liturgische ongeordendheden en misbruiken. Niet alleen werd de liturgie van de Kerk soms overspoeld door liturgische experimenten of alternatieven, ook de onvervangbare rol van de priester werd in de liturgische praktijk menigmaal verduisterd.

Tegen deze achtergrond ontstond een soort tegenbeweging, die niet alleen de trouw aan de liturgievernieuwing volgens Vaticanum II voorhield, maar ook menigmaal vroeg om grotere mogelijkheden voor de liturgie zoals die in de rooms-katholieke Kerk gepraktiseerd was tot kort voor deze liturgievernieuwing.

Dat laatste streven werd bijgetreden door paus Benedictus XVI, die in 2007 ruimte gaf voor de (her)invoering van de liturgie volgens het Concilie van Trente, concreet in de vorm die door paus Johannes XXIII was vastgelegd kort voor de uitvaardiging van de Constitutie over de Liturgie volgens het Tweede Vaticaans Concilie.

Het is natuurlijk niet verstandig om de oudere ritus tegen de nieuwe uit te spelen en omgekeerd. En het is ook niet correct om de onjuistheden en misbruiken in de liturgische praktijk sinds Vaticanum II uit te spelen tegen de zuivere vorm van het vroegere missaal. Niet voor niets is er een liturgieherziening gekomen en ook die moet kritisch geëvalueerd worden; ook de vroegere liturgie waar die weer mogelijk is, behoeft aanvullingen of wijzigingen, zoals paus Benedictus XVI zelf in 2007 heeft aangegeven.

En het zou ook niet verstandig zijn om bij de vraag naar de bijdragen van de gelovigen aan de liturgie een vergelijkende optelsom te maken van de mogelijkheden van actieve deelname volgens het huidige en het vroegere missaal. Zulke vergelijking kan wel tot op zekere hoogte verhelderend of verleidelijk zijn, maar voorbijgaan aan het wezen van de mogelijkheden en taken van de bedienaren en van het aanwezige volk.

Actieve deelname aan de liturgie moet immers op de eerste en laatste plaats op een dieper niveau gesitueerd en beleefd worden. Bij het Laatste Avondmaal stelde Jezus al op voorhand het mysterie van zijn kruisdood tegenwoordig. De actieve deelname van de apostelen aan het Laatste Avondmaal begon weliswaar met het treffen van de vereiste benodigdheden, maar kreeg een bekroning in het ontvangen van de Eucharistische gaven, waarmee Jezus zijn Paasmysterie van lijden, sterven en verrijzen tegenwoordig stelde. Het “neemt en eet” en het “drink allen hieruit” is dan ook veel meer dan het stellen van een uiterlijke daad van betrokkenheid en meedoen met het gebeuren: het is van de kant van de disgenoten van de Heer bij het Laatste Avondmaal een daadwerkelijk binnentreden in de gesteltenis en offerbereidheid van Jezus zelf. Hij geeft zich ten dode om de velen voor wie Hij zijn Bloed vergiet, het leven te geven dat de dood overstijgt. Deelnemen aan het Laatste Avondmaal en aan de Eucharistie is daarom een actieve deelname aan de lijdensbereidheid van de Heer zelf. En precies opdat de gelovige de weg van Jezus kan gaan, sterkt de Heer hen met zijn zelfgave.

De consecratie is daarom fundamenteel verbonden met het ontvangen van de geconsecreerde gaven. Het communiceren vanuit die gelovige gezindheid - nl. om zich te sterken en te verenigen met Jezus in zijn zelfaanbieding aan de Vader - is zo wezenlijk voor de viering van de Eucharistie, dat er geen Heilig Misoffer (om deze absoluut niet achterhaalde uitdrukking te gebruiken) wordt opgedragen zonder dat tenminste één gelovige (de priester) ook daadwerkelijk ter communie gaat. Voor de gelovigen die in de vereiste gesteltenis verkeren is het communiceren dan ook de hoogste vorm van actieve deelname aan de Eucharistie.

Het communiceren is veel meer dan een handeling waardoor men te kennen geeft aan Jezus te denken of lid te zijn van deze gemeenschap die de Eucharistie viert. Het is veel méér dan een uiting van het geloof dat het woord van God weerklonken heeft met het gezegende brood als bijzonder herinneringsteken aan Jezus. Het communiceren is de daadwerkelijke geloofsact waarmee men te kennen geeft, te geloven dat Jezus werkelijk aanwezig is onder deze gedaante. Maar niet alleen dat; in de H. Hostie die men ontvangt en die het waarachtige Lichaam van Christus is, wordt ons ook op het hart gedrukt, hoezeer wij Jezus moeten volgen in zijn offerbereidheid tot heil van heel zijn Kerk. Goed communiceren heeft daarom grote gevolgen voor de feitelijke christelijke levenswandel in onbaatzuchtige liefde. Wie actief deelneemt aan de Eucharistie, bevestigt daarmee de opdracht te aanvaarden, om Jezus zó in zich en met zich mee te dragen, dat de daden van zijn goddelijke liefde door ons kunnen doorstromen naar anderen.

Wie in die gesteldheid deelneemt aan het misoffer, zal niet zo snel geneigd zijn om ongeordende emoties tot zich toe te laten of harde waarde-oordelen uit te spreken over de ene of andere vorm van de liturgische viering van de Kerk.

Tegen deze achtergrond is het niet onbelangrijk om in de huidige liturgische situatie van de Kerk terug te keren tot de zuivere bron van de liturgie: het Paasmysterie van het lijden, sterven en verrijzen van de Heer Jezus Christus. Dat viëren, daaraan deelnemen, stelt de gelovige voor de opgave van een volgehouden herbronning van het eigen spirituele leven.

Dat relativeert ook het belang van de actieve deelname als een verworven recht, of van het vervullen van een bepaalde min of meer belangrijke rol in de Eredienst. Het accentueert juist dat de actieve deelname van de gelovige aan de liturgie een spirituele gave en inbreng is, die geheel en al doordrenkt moet zijn van dienstbaarheid.

De meest fundamentele bijdrage van de gelovige - welke plaats of rol men ook in de liturgie bekleedt - is de bereidheid om zich zo met Christus te verenigen, dat men met Hem de beweging naar de hemelse Vader maakt in lofprijzing van Zijn Naam én in de bereidheid om zich met Christus aan de Vader aan te bieden: "moge de Heer dit offer uit onze handen aannemen, tot lof en eer van zijn Naam, tot welzijn van ons en van heel zijn heilige Kerk". Dit moet de grondhouding zijn van elke concrete vorm van liturgische bijdrage en deelname van iedere gelovige, welke verdere plaats of functie deze ook bekleedt in de concrete liturgische samenkomst. De eerste en belangrijkste actieve bijdrage aan de liturgie is de deemoedige ontvankelijkheid voor de komst van de Heer die ons een plaats wil geven in het Rijk van God.

Mag. Dr. J.L.W.M. Hermans
Secretaris Nationale Raad voor Liturgie

CANTARE AMANTIS EST

Enkele gedachten over zang, muziek en liturgie

HOMO CANTANS – DE ZINGENDE MENS

Cantare amantis est. Het zijn de bekende woorden van de heilige Augustinus (*Sermo* 336, 1). Zingen is eigen aan wie liefheeft, aan dat levende wezen dat in staat is te beminnen, de mens. De zang is een teken van de verheffing van het hart. In talrijke culturen is muziek, en van daaruit ook de zang, een oorspronkelijk gegeven. Voor de Hindoe lag alles donker en stil in de schoot van het universum, tot de eerste beweging, die de klank 'Om' voortbracht, de kosmische vibratie waarvan volgens de Hindoe alles in het universum afhangt. De Griekse mythische figuur Orpheus bracht met zijn lier zijn toehoorders, tot in het dodenrijk toe, in diepe beroering. David's harpspel had een heilzame uitwerking op de sombere gemoedstoestand van koning Saül.

Het Latijnse woord *cantus* – dat zich in de Romaanse talen ontwikkelde tot woorden als *canto* en *chant* – vindt zijn oorsprong in het gebruik om spreuken te zingen die een betoverende werking zouden hebben. Muziek en zang zijn in de menselijke cultuur van alle tijden te vinden. Vreugde, verdriet en hoop – diep menselijke gevoelens, die veelal hun oorsprong vinden in liefde, en dikwijls ook hun uiting krijgen in allerlei ritens – zijn voor de mens steeds weer reden geweest om te musiceren en te zingen. *Cantare amantis est.*

IN DE GESCHIEDENIS... – DE ANTROPOLOGISCHE BENADERING

Deze eerste, korte blik op muziek en zang is zogezegd van *antropologische* (= menselijke) aard. De etnologie, sociologie, (culturele) antropologie, etc. vormen stuk voor stuk een eigen toegang tot het menselijk verschijnsel muziek of zang. Alvorens iets te kunnen zeggen over muziek en zang in de christelijke eredienst, de liturgie, is het zinvol het musisch antropologische fenomeen in een zeker kader te plaatsen, en wel dat van de tijd.

Naast het kader van de ruimte – waarbinnen de stem en de instrumenten nu eenmaal hun geluid voortbrengen – speelt ook het kader van de tijd, de geschiedenis, een eigen rol. Op de eerste plaats in de duur van het musiceren. De klanken heb-

ben tijd nodig om het oor te bereiken en vervolgens om hun uitwerking te hebben, bijvoorbeeld op de gemoedstoestand van de toehoorder. Vervolgens plaatst het musiceren de mens ook in de tijd. Enerzijds vindt het musiceren plaats op een bepaald moment in de tijd. Anderzijds brengt het muzikant en toehoorder mogelijk ook naar een ander moment, in het verleden – zoals in veel culturen: naar de oertijd, *in illo tempore* –, dan wel in de toekomst, wanneer de hoop op een betere tijd, op een *hiernamaals* wordt uitgezongen.

Ook de muziek of het gezang zelf zijn aan de tijd onderhevig. Ieder muziekstuk kent zo zijn eigen geschiedenis. Het kan veranderen in de loop van de tijd, en daarbij een vaste kern behouden. Vele voorbeelden daarvan vinden we in onze hedendaagse Nederlandse kerkmuziek, waarin de melodie van menig kerklied zijn oorsprong vindt in oudere, profane liederen. De hedendaagse kerkzanger, die hier geen weet van heeft, voelt er zich misschien niet door geremd zijn Schepper op zo'n 'wereldlijke' melodie de lof toe te zingen. Maar iedere Nederlander die vandaag de dag in de Verenigde Staten van Amerika komt, kan het overkomen dat hij in een willekeurige Rooms Katholieke kerk een lied ter ere van alle heiligen hoort zingen op de melodie van 'Zie ginds komt de stoomboot'. Zijn of haar verbazing kan men zich gemakkelijk indenken. Ook dat doet de geschiedenis met een muziekstuk. Maar wie zal zich in onze tijd nog storen aan passages uit Psalm 19A (De hemel verkondigt Gods heerlijkheid...), die ontleend zouden zijn aan een oude, heidense tekst? Tijd verstaat zelfs de kunst om mensen vertrouwd te maken met (moeilijke) melodieën of (zang)teksten, die hen gedurende een eerste periode wellicht tegenstonden. Hoe gehecht is men in Nederland bijvoorbeeld al niet geraakt aan de Nederlandse liturgische teksten en gezangen van het Romeins Missaal (Altaarmissaal 1979)? En hoe moeizaam zal het misschien zijn daar sommige opnieuw vertaalde teksten en nieuwe melodieën voor in de plaats te moeten leren, wanneer er D.v. over een aantal jaar een nieuwe editie van het Nederlandse Missaal zal verschijnen?

...EN OP HET HOOGTEPUNT VAN DE GESCHIEDENIS – DE THEOLOGISCHE BENADERING

Het kader van de geschiedenis, waarbinnen we het musische fenomeen nu kort proberen te benaderen, vindt echter zijn hoogtepunt in wat de gewijde schrijvers wel noemen: de volheid van de tijden. Hier opent zich het *theologische* blikveld. De volheid van de tijden is het moment waarop de Zoon van God mens wordt, en daarmee tevens deel van de geschiedenis. Een centraal begrip in deze context is dat van de 'vervulling'. Een evangelist als Matteüs wijst er in zijn evangelie telkens op hoe Jezus de Schriften (en daarmee het verleden) vervult. En de apostel Paulus richt de blik van zijn lezers op de 'voleinding' die Christus zal brengen in de toekomst. Door in alles aan de mensen gelijk te worden – afgezien dan van de zonde – neemt de Zoon van God al het menselijke in zich op. Door mens te worden

zonder op te houden God te zijn, brengt Hij tegelijkertijd het goddelijke leven – de apostel en evangelist Johannes zal kortweg zeggen: het leven – binnen in het leven van de mens. De Oosterse theologie spreekt in dit kader vooral over de ‘vergoddelijking’ (*theosis*), de Westerse eerder over de ‘heiliging’ (*sanctificatio*) van de mens. Door nu binnen de kaders van één, bepaalde menselijke cultuur het vlees aan te nemen, is de Zoon van God in zekere zin ook ‘kind van zijn tijd’ geworden. Hij leeft ten volle vanuit de cultuur van zijn volk, volgt de gebruiken en houdt zich aan de rituelen van Israël. Maar juist op deze plaats, op dit specifieke moment in de tijd, wordt men ook gewaar hoe al deze gebruiken en rituelen al uitgingen naar hun vervulling. “Ik ben niet gekomen om op te heffen, maar om te vervullen” zal Gods Zoon dan ook zeggen. De Joodse rituelen die Hij viert, de psalmen die Hij zingt: Hij laat ze uitkomen, brengt ze tot hun volheid. Al dit menselijke – wat het uitverkoren volk al door de Openbaring van God heeft mogen kennen – neemt de Zoon van God in zich op, en Hij laat de mens delen in het ene, verheven, goddelijke leven. Zelfs het meest lelijke, de zonde, staat dit niet in de weg. Wanneer de mens ten slotte zijn Schepper wil doden, maakt Hij zich tot Verlosser door zijn dood tot een gave te maken, zijn leven te geven, en zo de vervulling te brengen van het Joodse Pasen. Zijn zelfgave is de volmaakte verheerlijking van de Vader, waarin Hij tegelijkertijd de heiliging en verlossing van de mens wordt. In Hem vindt de eredienst die de mens God aan kan bieden zijn eigenlijke centrum. In Hem is de liturgie verheerlijking van de Vader en heiliging, vergoddelijking van de mens.

CHRISTUS CANTANS – DE ZINGENDE CHRISTUS

Het is dan ook Gods Zoon die het loflied (*laudis canticum*) dat in alle eeuwigheid in de Hemel weerklinkt naar het aardse ballingsoord heeft gebracht. *Christus cantat* – Christus zingt, tot in het dodenrijk toe. De klank van zijn lofzang ging aan de schepping vooraf, weerklinkt op het hoogtepunt van de geschiedenis, en vindt zijn voltooiing, wanneer heel zijn lichaam, de Kerk, meetrilt op zijn stemgeluid, en God alles in allen zal zijn. In de liturgie is het Christus die zingt. Maar wat is Zijn lied? – Het is het lied van de mens, dat in Hem zijn vervulling vindt, waarin voortaan het hemelse *laudis canticum* doorklinkt, waardoor het laagste (*ima*) met het hoogste (*summum*) wordt verzoend en verbonden. En door zijn menswording is het voor al het lied van Israël, dat Hij volbrengt. Het is Christus’ stem tot de Vader, en de stem van de Kerk tot Hem. Het zijn de gezangen die het menselijk bestaan heiligen en in Christus de Vader verheerlijken. Het zijn de liederen die de Geest opwekt, en die de Kerk, met Christus verbonden, zingt, tot eer van God de Vader. *Cantare amantis est*, immers: wat liefde is, hebben we geleerd van Christus.

B. Suijkerbuijk,
's-Hertogenbosch

GEBED VOOR HET PRIESTERJAAR

Tijdens de Tweede Vespers van het Hoogfeest van het Heilig
Hart van Jezus, het begin van het *Jaar van de Priester*

Paus Benedictus XVI - 19 juni 2009

*Heer Jezus Christus,
Gij hebt de Kerk een levend beeld van U willen schenken
en hebt daarom in de heilige Johannes Maria Vianney
Uw pastorale zorg concreet gestalte laten aannemen.
Help ons dit Priesterjaar aan zijn zijde door te brengen
en het met de hulp van zijn voorbeeld vruchtbaar te beleven.*

*Moge de heilige Pastoor van Ars ons leren,
lang in vreugde en aanbidding
voor het Allerheiligste te verwijlen;
te erkennen hoe eenvoudig het woord is dat ons richting geeft
en ons ervan bewust te worden
op welke wijze Gij het dagelijks tot ons richt;
hoe teder de liefde is
waarmee Gij de berouwvolle zondaar opneemt;
hoe troostvol het is zich toe te vertrouwen
aan de allerheiligste Maagd Maria.*

*Laat de christelijke gezinnen, o Heer,
op de voorspraak van de heilige Pastoor van Ars
altijd meer "kleine Kerken" worden,
waarin alle roepingen en charisma's die de Heilige Geest schenkt,
aangenomen, gewaardeerd en beleefd worden.*

Amen.

IN MEMORIAM

Bidden wij voor de overledenen van de gebedskring

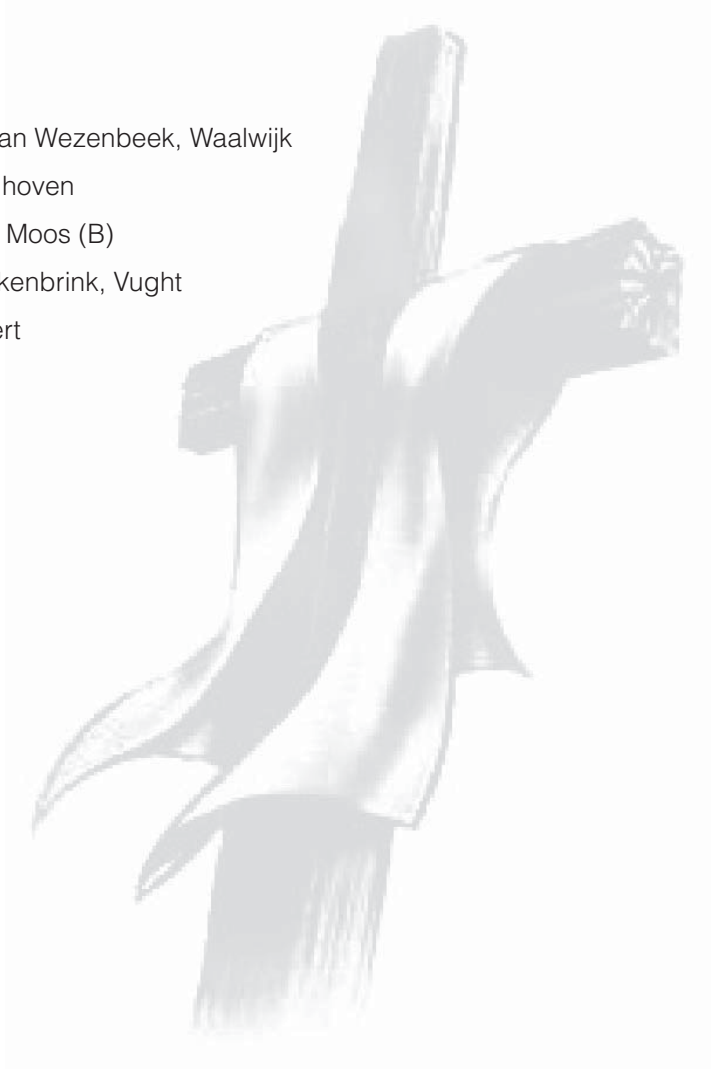
Mw. E.W.A. Hensen-van Wezenbeek, Waalwijk

Mw. M. de Kruiff, Veldhoven

Dhr. G. Machtelinckx, Moos (B)

ZEH Dr. B.W.M. Speekenbrink, Vught

Dhr. A. Steeman, Weert

DAT ZIJ MOGEN LEVEN IN EEUWIGHEID

ROEPINGENREIS TRIER 2010

Het hoogtepunt van de Roepingenreis naar Ars in het priesterjaar 2009 was de plechtige eucharistieviering met mgr. Hurkmans bij het schrijn met het lichaam van de pastoor van Ars.

Dit jaar gaat de Roepingenreis naar Echternach en Trier (D).

Eerst zullen we in 's-Hertogenbosch een persoonlijke ontmoeting hebben met Kardinaal Walter Kasper, naaste medewerker van Paus Benedictus XVI.

Het programma ziet er als volgt uit:

- Zondag 4 juli 2010: Samenkomst en ontmoeting in 's-Hertogenbosch
- Maandag 5 juli 2010: Nationale Priesterdag met Walter Kardinaal Kasper
- Dinsdag 6 juli 2010: Vertrek naar Trier (D)
- Vrijdag 9 juli 2010: Terugkomst in 's-Hertogenbosch

Vanwege het succes van de roepingenreis naar Ars in 2009 gaat bisschop Hurkmans opnieuw met ons mee! Tijdens de roepingenreis is er volop ruimte voor gebed, gesprek en ontspanning.

Kent u ook een jonge man die zich wil bezinnen over het priesterschap, aarzel niet om contact op te nemen!

Voor alle informatie:

Sint-Janscentrum
Papenhulst 4
5211 LC 's-Hertogenbosch
Tel. 073 – 613 2000
e-mail: info@sint-janscentrum.nl

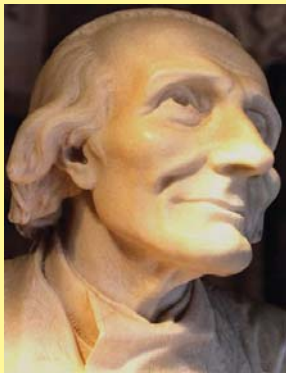

Sint-Janscentrum
's-Hertogenbosch

priesterseminarie
diakenopleiding
vormingscentrum

ONGEKEND VREUGDEVOL

Een lezingencyclus over de vorming van priesters

In dit Jaar van de Priester nodigt het Sin-Janscentrum u van harte uit voor een bijzondere **lezingencyclus** over het profiel en de opzet van de priesteropleiding.

De openingslezing '*Trinität und Amt bei Augustinus*' op 19 oktober werd verzorgd door de bisschop van Münster, Mgr. dr. Felix Genn. jarenlang als verantwoordelijke betrokken bij verschillende priesteropleidingen.

Op 7 december jl. spraken Mgr. drs. Joris Schröder en Prof. Dr. Herman de Dijn over '*De priester als profeet: een vreugde voor de Kerk en hoop voor de wereld. Elementen voor spiritualiteit*'. Op 1 maart spraken rector Filip De Rycke

en Dr. Theo Schepens over 'De man van God in de hedendaagse samenleving: de menselijke en pastorale vorming van de priesterkandidaten'. De cyclus wordt op 5 juli 2010 afgesloten door Walter Kardinaal Kasper, president van de Pauselijke Raad ter Bevordering van de Eenheid van de Christenen en lid van de Pauselijke Curie.

De verdere lezingen worden verzorgd door de stafleden van het Sint-Janscentrum, die steeds worden geflankeerd door een respondent die vanuit zijn vakkennis nieuwe perspectieven biedt. Vanzelfsprekend is deze cyclus niet alleen bestemd voor priesters, diakens of pastorale werk(st)ers. **Iedereen die betrokken is bij het wel en wee van de huidige Kerk, wordt van harte uitgenodigd** om deze lezingen bij te wonen. Zo kan deze lezingencyclus een inspirerende en vreugdevolle bijdrage leveren aan discussie over de opbouw van de Kerk aan het begin van de 21ste eeuw.

HET PROGRAMMA

3 mei 2010

De intellectuele vorming van de priesterkandidaten: een ommekeer van denkrichting

Spreker: Dr. Jan Van Reeth
Respondent: Prof. dr. Ben Vedder

5 juli 2010

Dienaar van de vreugde

Spreker: Walter Kardinaal Kasper

Dagindeling

Alle lezingen worden gegeven in het Sint-Janscentrum, het seminarie van het bisdom 's-Hertogenbosch, Papeenhulst 4, 5211 LC 's-Hertogenbosch. Het programma begint - met uitzondering van 5 juli 2010 - steeds om 14.30 uur. Aansluitend bidden wij samen de vespers gevolgd door een eucharistieviering. De dag wordt om 18.45 uur afgesloten met een gezellige Brabantse broodmaaltijd.

Inschrijven

Wilt u meedenken over de toekomst van de Katholieke Kerk in Nederland? Stuur dan uw aanmelding via e-mail naar info@sint-janscentrum.nl; of bel naar (073) 613 20 00.